

Església de Sant Feliuet de Vilamilans

Sant Quirze del Vallès

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carretera de Molins de Rei a Sabadell, quilòmetre 13'5.
Alçada: 189 metres s.n.m.

Coordenades:

Latitud: 41.5107
Longitud: 2.04624
UTM Est (X): 420409
UTM Nord (Y): 4595891

Classificació

Número de fitxa 08238 - 14
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Pre-romànic
Segle Segle X-XI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Durant la Guerra Civil l'ermita va patir danys, i entre els anys 1949-1950 el matrimoni Barnola-Vallribera, propietaris de l'ermita, va fer restaurar l'edifici i el seu entorn, donant-li l'aspecte actual.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: L'ermita està inclosa al Catàleg de béns a protegir de Sant Quirze del Vallès de l'any 2022 amb la categoria de BCIL, núm. 007-09504 (publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya DOGC n. 9192 amb data 27/06/2024) pels seus valors d'antiguitat, singularitat arquitectònica i rellevància en la memòria històrico-social de la població. Es proposa una protecció integral de l'edifici pel que fa a volums, obertures, elements estructurals i decoratius, i s'incideix en la necessitat de tenir en compte la custòdia al seu interior de l'ara paleocristiana i la presència d'unes pintures neoromàniques. També

es proposa la protecció de l'entorn més immediat.

Data aprovació: dj., 27/06/2024 - 12:00
Número inventari Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya: IPAC-29797
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Terrassa

Fitxes associades:

Sagrat Cor

Ara-altar de Sant Feliuet de Vilamilans

Pi pinyer de Sant Feliuet

Autoria de la fitxa Laura Pinto Font. INSITU SL.

Data de registre de la fitxa: dc., 25/12/2024 - 11:16

Descripció

Ermita preromànica de planta de creu llatina amb un absis central i dues capelles laterals formant el creuer, totes elles rectangulars tant a l'interior com a l'exterior, excepte la capella lateral esquerra que és semicircular a l'interior. L'edifici està orientat de nord-est a sud-oest i té uns 17 metres de llarg per 10 d'ample al creuer i 7 a la nau. La nau és coberta per una volta de canó reconstruïda i una teulada de dos aiguavessos amb teules àrabs. Sobre el mur de ponent s'aixeca un campanar de doble espadanya sense cobrir, format per tres pilars que configuren dues obertures unides només per l'eix de les campanes. Les campanes no es conserven.

L'edifici va ser construït amb pedres de les rieres properes, disposades en filades horitzontals i unides amb una gran quantitat de morter. Al mur de ponent s'observen algunes filades amb pedres disposades en forma d'espiga de peix. Només als angles i a les obertures es va utilitzar pedra picada. L'interior és il·luminat per sis finestres, de les quals destaquen les tres de la nau (una a cada façana), molt petites, d'una sola esqueixada i amb arc de mig punt. L'arc de les finestres dels murs oest i nord està fet amb una sola pedra i s'hi van marcar unes línies incises que simulen les dovelles. L'accés a l'edifici és per una porta situada al mur sud, que té un arc de mig punt fet amb dovelles de mida mitjana i un arc extradossat de pedres molt primes que el ressegueixen. Tota aquesta façana està protegida per un mur que configura un tancat al qual s'accedeix per un portal amb arc de maons i tancat per una reixa.

El conjunt de la construcció conserva restes molt antigues però ha sofert diverses modificacions i reformes al llarg del temps, de manera que resulta molt difícil identificar els elements que corresponen a cada època. A l'interior del temple destaca la presència d'una ara paleocristiana amb inscripcions, i unes pintures neoromàniques d'època contemporània.

Observacions:

A l'aresta que forma el mur de migdia amb l'absis central hi ha una pedra, molt gastada, que presenta el relleu d'un animal en actitud de saltar; en ell s'hi ha volgut veure la llegenda del mal caçador. Aquesta història explica que un diumenge al matí, mentre es feia missa a l'església, es va veure passar a través de la porta oberta una llebre i que entre els feligresos hi havia un caçador que, en veure-la, va

agafar l'escopeta i la va perseguir. Segons conta la llegenda, des d'aleshores no se n'ha sabut res més i es creu que encara deu estar perseguint la llebre.

Pel que fa a la toponímia del lloc, aquesta va evolucionar amb el temps. En la documentació del segle X apareix com a vila de Milans; així, s'ha interpretat que el nom devia provenir de vil·la d'Emilià (Emilianus), d'origen romà. Posteriorment es troba amb les denominacions de vila "Melanos", "Milanos", "Mille Annos", "Mille Annorum" i, finalment, "Vilamilanys" al segle XIV. Donat que els documents on apareix el topònim "vila de Milans" són més antics, aquest seria probablement el nom correcte, sobretot si es té en compte la hipòtesi de l'origen romà del nom.

Història

Es desconeix la data de construcció exacta de l'ermita, però aquesta es situa aproximadament en els segles X-XI. No obstant això, la troballa d'una ara paleocristiana, datada entre els segles V i VI, confirmaria l'existència d'un lloc de culte en aquest indret, convertint-lo en un dels primers centres de culte cristià del Vallès. La primera referència documental comprovada data del 986, en un document on el rei Lotari de França confirmava els béns del monestir de Sant Cugat i esmentava els alous més propers del monestir, entre ells "l'església de Sant Feliu que és a la vila de Milans". L'any 1032 es va realitzar una primera reforma de l'ermita, en la qual probablement es va substituir el sostre, que devia haver estat de fusta i palla, per la volta de pedra.

Durant l'edat mitjana va ser una de les cinc parròquies que formava la demarcació territorial del monestir de Sant Cugat. Durant el segon terç del segle XIV va iniciar-se una davallada a la parròquia a causa la despoblació del territori, motivada per la fam i les pestes: moltes cases de camp de la zona van quedar deshabitades i les seves terres abandonades. L'any 1428 el bisbe Francesc Sapera va disposar la seva agregació com a sufragània de Sant Quirze de Galliners, que es va fer efectiva el 1436. En aquesta època la seva advocació era a Sant Feliu, Santa Maria i Sant Bartomeu, a qui estaven dedicats els tres altars. En el marc de les contínues reorganitzacions administratives del segle XIX, l'any 1867 es va decretar la supressió de la sufragània de Vilamilans, que va ser reduïda a ermita. Aleshores la capella va quedar com a responsabilitat de la família Margenat de Can Corbera – masia veïna - que en guardaven les claus i alguns objectes de culte. En aquesta època s'inicià la tradició de celebrar una reunió anual dels parroquians el dilluns de Pasqua de Pentecosta, que dona origen a l'Aplec de Sant Feliu; a part de la celebració de la missa, també eren indispensables les sardanes i el menjar. Diada que es va celebrar fins l'any 1936.

L'any 1939, amb la construcció de l'església del Roser de les Fonts i la formació de la seva parròquia, Sant Feliu va passar a dependre d'aquesta. A la dècada dels '40, i danyada després de la Guerra Civil, l'ermita era un corral on es guardava el ramat, però el 1949 va ser restaurada pel matrimoni de Feliu Barnola i Maria Dolors Vallribera, propietaris de la gran finca formada per les hisendes de Can Viver de la Serra, Can Ferran i Can Barata, a la qual pertanyia l'església. També es va urbanitzar el parc de l'entorn, es va edificar una casa per a l'ermità i s'erigí, dalt del turó més proper, una estàtua del Sagrat Cor obra de l'escultor Juventeny. Després de la mort del matrimoni, l'ermita va retornar al bisbat de Terrassa, a qui encara pertany actualment.

Després de la restauració de l'ermita l'aplec es va recuperar i es traspassà al dilluns de la Pasqua de Resurrecció. Als anys cinquanta les celebracions van ser multitudinàries, esdevenint un dels aplecs més concorreguts del Vallès. A partir de la dècada del 1970 va començar a decaure en popularitat fins que va deixar de celebrar-se. El 6 de juny de l'any 2010 es tornà a celebrar, però l'intent de recuperar l'aplec no va tenir continuïtat.

Bibliografia

CASADO, Irina (2001). Sant Quirze del Vallès. Cossetània Edicions.

DDAA (2024) Catàleg de béns a protegir. Pla d'ordenació urbanística municipal de Sant Quirze del Vallès. Ajuntament de Sant Quirze del Vallès.

GIHSQ - Grup d'Investigació i Història de Sant Quirze del Vallès (2021) L'Abans. Sant Quirze del Vallès. Recull gràfic del 1878-1975. Editorial Efadós.

SERRA i ROSSELLÓ, Josep (1961). Ermites del Vallès. Rafael Dalmau, editor.

VALL, R. (1991). Sant Feliuet de Vilamilans. A "Catalunya Romànica", vol. XVIII, El Vallès Occidental - El Vallès Oriental. Fundació Enciclopèdia Catalana, pàg. 213.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

